

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.ΑΑΛ1(α)

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 7 Ιανουαρίου 2015
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

A. Ο Λύσανδρος μετέφερε στη Λάμψακο και τα πλοία και τους αιχμαλώτους και όλα τα άλλα και συνέλαβε εκτός από τους άλλους στρατηγούς και το Φιλοκλή και τον Αδείμαντο. Την ίδια μέρα που έκανε αυτά έστειλε στη Σπάρτη το Θεόπομπο, το Μιλήσιο πειρατή, για να αναγγείλει τα γεγονότα, ο οποίος, αφού έφτασε (εκεί) μετά από τρεις μέρες, (τα) ανήγγειλε. Μετά από αυτά λοιπόν ο Λύσανδρος, αφού συγκέντρωσε τους συμμαχούς, (τους) προέτρεψε να συσκέφθουν για τους αιχμαλώτους. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες για τους Αθηναίους, και για εκείνα τα εγκλήματα πολέμου που είχαν ήδη διαπράξει και για εκείνα που είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, να αποκόψουν δηλαδή το δεξί χέρι όλων εκείνων που θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και επειδή, όταν έπιασαν δύο τριήρεις, τη μια από την Κόρινθο και την άλλη από την Άνδρο, όλους τους άνδρες από αυτές τους πέταξαν στη θάλασσα. Ο Φιλοκλής ήταν ο στρατηγός των Αθηναίων που τους θανάτωσε.

B1.

Οι Σπαρτιάτες και οι σύμμαχοι έλαβαν υπόψη τους τις παρανομίες και τα εγκλήματα των Αθηναίων κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου (Ένταυθαδή...παρανενομήκεσαν). Οι παρανομίες σφείλονται όχι στην παράβαση γραπτών νόμων ή συμφωνιών μεταξύ των εμπόλεμων, αλλά στην παραβίαση άγραφων νόμων και καθιερωμένων θεσμών για την τύχη των αιχμαλώτων. Οι πιο σκληροί επικριτές των Αθηναίων ήταν οι πρόην

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.ΑΑΛ1(α)

σύμμαχοί τους, γιατί είχαν υποστεί πολλά δεινά από την επεκτατική πολιτική και αλαζονική συμπεριφορά τους. Σκληρές ήταν οι τιμωρίες για τους συμμάχους, όταν οι τελευταίοι τολμούσαν να αμφισβητήσουν την αθηναϊκή κυριαρχία και να αποστατήσουν από την Αθηναϊκή συμμαχία-ηγεμονία. Ενδεικτικό είναι το παράδειγμα των Μηλίων το 415 π.Χ, τους οποίους τιμώρησαν οι Αθηναίοι για την αποστασία τους, με το θάνατο όλων των ανδρών χωρίς διάκριση και με την πώληση γυναικών και παιδιών ως δούλους. Ανάλογη ήταν η συμπεριφορά των Αθηναίων απέναντι στους Σκιωναίους, Τρωναίους και Αιγινήτες και σε πολλούς άλλους από τους συμμάχους τους.

Σύμφωνα με την αναφορά του Ξενοφώντα στο συγκεκριμένο απόσπασμα οι Αθηναίοι εξαιτίας του μίσους τους για τους Κορινθίους και τους Ανδρίους, όταν συνέλαβαν δύο πολεμικά πλοία, ένα από την Κόρινθο και ένα από την Άνδρο, πέταξαν στη θάλασσα όλους τους ναύτες. Βαρύτατες κατηγορίες αποδόθηκαν στο Φιλοκλή, τον τότε στρατηγό των Αθηναίων, ο οποίος σκότωσε όλους τους Ανδρίους και Κορινθίους συλληφθέντες, παραβαίνοντας έτσι τον άγραφο νόμο για σεβασμό του νικητή απέναντι στους ανυπεράσπιστους ομήρους (και ότι λαβόντες...διέφθειρεν).

Επίσης, ιδιαίτερα επιβαρυντικό ρόλο για τις αποφάσεις του πολεμικού συμβουλίου είχε και η απάνθρωπη απόφαση των Αθηναίων στην εκκλησία του δήμου να αποκόψουν το δεξί χέρι όλων των αιχμαλώτων που θα συλλαμβάνονταν, αν νικούσαν στη ναυμαχία στους Αιγός ποταμούς (καί ἄ ἐψηφισμένοιῃσαν...πάντων). Εξαιτίας, λοιπόν, των παραπάνω ενεργειών και αποφάσεων οι Αθηναίοι κρίθηκαν εγκληματίες πολέμου και οι Σπαρτιάτες μαζί με τους συμμάχους αποφάσισαν να καταδικάσουν σε θάνατο όλους τους Αθηναίους αιχμαλώτους εκτός του Αδείμαντου, ο οποίος ήταν ο μόνος που αντιτάχθηκε στο ψήφισμα του ακρωτηριασμού των αντιπάλων. Οι αιχμάλωτοι από συμμαχικές πόλεις και οι μισθοφόροι αφέθηκαν ελεύθεροι (ἐλέγετοδέ...ψηφίσματος).

- B.2.** σχολικό βιβλίο σελ. 55 «Η πειρατεία ήταν διαδεδομένη...χρηματικά ποσά στον Λύσανδρο».

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.ΑΑΛ1(α)

B3.

Οι Σπαρτιάτες και οι σύμμαχοι καταδίκασαν σε θάνατο όλους τους Αθηναίους αιχμαλώτους. Ο Λύσανδρος σκότωσε το Φιλοκλή με τα ίδια του τα χέρια, αφού πρώτα τον ρώτησε ποια τιμωρία άξιζε να πάθει, επειδή πρώτος είχε παραβεί τους νόμους σε βάρος των Ελλήνων (Ελέγετοδέκαί...ἀπέσφαξεν). Ο Ξενοφώντας δεν αναφέρει τον αριθμό των εκτελεσθέντων, με βάση όμως τις αρχαίες πηγές ο αριθμός ήταν τουλάχιστον τρεις χιλιάδες. Ο Λύσανδρος, αδιαφιλονίκητος νικητής στους Αιγός ποταμούς, από τη μια καταδίκασε τους Αθηναίους, επειδή παραβίασαν καθιερωμένους, πανελλήνια, ηθικούς νόμους, από την άλλη ο τρόπος με τον οποίο ο ίδιος μεταχειρίστηκε τους αιχμαλώτους παραβιάζει εξίσου τους νόμους αυτούς. Η αντιφατική αυτή και απάνθρωπη συμπεριφορά ερμηνεύεται, αν λάβουμε υπόψη μας τη διαχρονική ρήση του Θουκυδίδη σύμφωνα με την οποία ο πόλεμος μεταβάλλει πλήρως τον ανθρώπινο ψυχισμό και γίνεται δάσκαλος της βίας. Μέσα σε συνθήκες πολέμου οι ηθικές αξίες καταργούνται, κυριαρχούν ο φανατισμός, τα πάθη και η βαρβαρότητα. Ο άνθρωπος αποθηριώνεται γίνεται εκδικητικός, αφήνει να κυριαρχήσουν τα βίαια ένστικτα που κρύβει μέσα του. Οδηγείται σε ωμότητες και απάνθρωπες ενέργειες, όπως αυτές που αναφέρει ο Ξενοφώντας στο συγκεκριμένο απόσπασμα.

Ο Ξενοφώντας αποφεύγει να χαρακτηρίσει την ομαδική σφαγή των Αθηναίων από τους Σπαρτιάτες. Εμείς όμως μπορούμε να πούμε ότι η πράξη αυτή είναι αδικαιολόγητη, αφού τους Αθηναίους δεν τους νίκησαν στο πεδίο της μάχης, αλλά τους αιχμαλώτισαν με δόλο και πονηριά. Είναι αποτρόπαιη και εγκληματική, αφού παραβιάζει απροκάλυπτα άγραφους ηθικούς νόμους σύμφωνα με τους οποίους οι αιχμάλωτοι είναι πρόσωπα ιερά και οφείλει κάθε νικητής να τους αντιμετωπίζει με οίκτο και σεβασμό. Δείχνει την απανθρωπιά, την ωμότητα και τον κυνισμό των νικητών, οι οποίοι από θέση ισχύος επιβάλλουν τη θέληση και την αγριότητά τους σε ανυπεράσπιστους και ανίσχυρους ομήρους. Αναμφισβήτητα, οι Αθηναίοι διέπραξαν βαρύτερες παρανομίες και αδικίες εις βάρος των αντιπάλων και των ίδιων ακόμα των συμμάχων τους, τη δεδομένη όμως χρονική στιγμή είναι θύματα

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.ΑΑΛ1(α)

πολέμου και έχουν ανάγκη τον οίκτο και την ανθρωπιά του ισχυρού. Μια τέτοια μεταχείριση των αιχμαλώτων είναι πράξη που βασίζεται σε κίνητρα αντεκδίκησης και φανερώνει με τον πιο απτό τρόπο το μίσος που γέννησε στις ψυχές των αντιπάλων ο μακροχρόνιος εμφύλιος πόλεμος. Το τέλος του εμφυλίου πολέμου χαρακτηρίζεται από ενέργειες που έφθειραν τις αξίες του ελληνισμού.

B.4. α) σελ. 33: «Στη ρωμαϊκή εποχή... απόλυτα θεμελιωμένοι (Η παρεμβολή...της ελληνιστικής εποχής)».

β) Ιστορικά: 3, 5
Σωκρατικά: 1, 4
Διδακτικά: 2

B.5. α) εκπομπή: έπεμψε
μετάδοση: προσδύναμι
δόγμα: έδοξε
κατάληψη: έλαβε, λαβόντες, έπελάβετο
γκρεμός: κατακορημνίσειαν, κατεκορημνισε

β)

Ρηματικοί τύποι	Κατάληξη	Ομόρριζο ουσιαστικό
κατειργάσατο	-τήριον	έργαστήριον
βουλεύεσθαι	-μα	βούλευμα
παρενεγομήκεσαν	-ία	παρανομία
έπεμψε	-ή	πομπή
άφικόμενος	-ις	άφιξις

B.6. α) τῆς νεώς
ἄς
πᾶσι
(ᾧ) ἄνερ
πλείονας / πλείους

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.ΑΑΛ1(α)

β) κατείργασται
ἀπαγγείλαις –ειας
κελευώμεθα
παρανομοῦσι(ν)
πάθε

B. 7. α) πάντα: ονοματικός, ομοιόπτωτος, **κατηγορηματικός προσδιορισμός** στο τᾶλλα
τῶνστρατηγῶν: ονοματικός, ετερόπτωτος, **γενική διαιρετική** στο ἄλλους
ληστήν: ονοματικός, ομοιόπτωτος, **παράθεση** στο Θεόπομπον
ἀπαγγελοῦντα: **τελική μετοχή**, συνημμένη στο Θεόπομπον
τριταῖος: **επιρρηματικό κατηγορούμενο του χρόνου** από το ἀφικόμενος, αναφέρεται στο ὅς
ἄ: **σύστοιχο αντικείμενο** στο παρενενομήκεσαν
ἀποκτεῖναι: **τελικό απαθέμφατο, υποκείμενο** στο ἀπρόσωπο ρήμα ἔδοξεν.

β) «εἰκρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ»: δευτερεύουσα επιρρηματική **υποθετική** πρόταση
«ὅτι μόνος ἔπελάβε το ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος»: δευτερεύουσα επιρρηματική **αιτιολογική** πρόταση
«τί εἶη ἄξιος παθεῖν ἀρξάμενος εἰς Ἕλληνας παρανομεῖν»: δευτερεύουσα ονοματική **πλάγια ερωτηματική** πρόταση.